

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่องกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 3

วัตถุประสงค์เพื่อศึกษากิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาของกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 3

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าอาวาส อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 373 คน/รูป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการชนิดมาตราส่วนประมาณค่าและแบบสอบถามปลายเปิด

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 3

1.1 บุคคลในชุมชนมีความคิดเห็นว่า กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนโดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับ คือ ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้านวัฒนธรรมประเพณี ด้านการเยี่ยมเยียนชุมชน ด้านการบริการ และด้านการประชาสัมพันธ์

1.2 บุคคลในชุมชนมีความคิดเห็นว่า กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนด้านการประชาสัมพันธ์โดยรวมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีความเหมาะสม 3 ลำดับแรก คือ การแจ้งข่าวสารของทางโรงเรียนผ่าน

เครื่องขยายเสียงของโรงเรียน คือ โรงเรียนจัดทำป้ายเพื่อปิดประกาศข่าวสาร ไว้ที่หน้าโรงเรียน และโรงเรียนออกหนังสือราชการ คำแนะนำ หรือคำชี้แจงไปยังชุมชนเพื่อสร้างความเข้าใจอันดี ส่วนกิจกรรมที่มีความเหมาะสมเป็นลำดับสุดท้ายคือ การประชาสัมพันธ์ข่าวสารของโรงเรียนทางวิทยุชุมชน

1.3 บุคคลในชุมชนมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนได้ดำเนินกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนด้านการให้บริการโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ากิจกรรมที่มีความเหมาะสม 3 ลำดับแรก คือ การให้ชุมชนได้ใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมต่างๆ โรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากร ใช้อุปกรณ์ ในการจัดกิจกรรมนั้นทนทานของชุมชน และการให้ชุมชนได้ใช้วัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ ของโรงเรียน ส่วนกิจกรรมที่มีความเหมาะสมเป็นลำดับสุดท้ายคือการให้ชุมชน ได้ใช้แหล่งเรียนรู้ต่างๆเช่นห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ของ โรงเรียน

1.4 บุคคลในชุมชนมีความคิดเห็นว่า กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรม พบว่า กิจกรรมที่มีความเหมาะสม 3 ลำดับแรกคือ การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การแข่งขันกีฬาในโรงเรียน ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่างๆเช่นงานวันเด็กแห่งชาติเป็นต้น และการให้ใช้สถานที่ต่างๆในชุมชน เช่น วัด ทรัพยากรต่าง ๆ เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน ส่วน กิจกรรมที่มีความเหมาะสมเป็นลำดับสุดท้ายคือ การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

1.5 บุคคลในชุมชนมีความคิดเห็นว่า กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนด้านการเยี่ยมเยียนชุมชนโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่ากิจกรรมที่มีความเหมาะสม 3 ลำดับแรกคือ โรงเรียนมีการจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อชี้แจงนโยบายและความก้าวหน้าของโรงเรียน ส่งเสริมให้ครูออกเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อติดตามความก้าวหน้าในการเรียน และการเยี่ยมเยียน พระสงฆ์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำท้องถิ่น ตลอดจนผู้ปกครองนักเรียน ตามบ้านเพื่อสร้างความสัมพันธ์ ส่วน กิจกรรมที่มีความเหมาะสมเป็นลำดับสุดท้ายคือ การนำนักเรียนออกไปพัฒนาชุมชน เช่น ทำความสะอาดบริเวณวัด สถานีนอนามัย

1.6 บุคคลในชุมชนมีความคิดเห็นว่า กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนด้านวัฒนธรรมประเพณีโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรม พบว่ากิจกรรมที่มีความเหมาะสม 3 ลำดับแรก คือ โรงเรียนนำนักเรียนไปเข้าร่วมกิจกรรมประเพณีต่างๆ ของชุมชน โรงเรียนส่งเสริมให้ครู นักเรียน มีส่วนร่วมในกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา และโรงเรียนส่งเสริมสนับสนุน ในการให้ความรู้ในเรื่องวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น

แก่ชุมชน ส่วน กิจกรรมที่มีความเหมาะสมเป็นลำดับสุดท้ายคือ โรงเรียนนำคณะครูไปร่วมรดน้ำคำ หัวหน้าชุมชนเนื่องในวันสงกรานต์กับ โรงเรียนจัดให้มีการวิ่งเร็น นันทนาการสังสรรค์ร่วมกับ ชุมชนในวันปีใหม่

1.7 บุคคลในชุมชนที่เป็น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีความคิดเห็นว่า กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนทั้ง 5 ด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้านวัฒนธรรมประเพณี ด้านการเยี่ยมเยียนชุมชน ด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านการให้บริการ

เจ้าอาวาสในชุมชนมีความคิดเห็นว่ากิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนทั้ง 5 ด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลางโดยลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้านการให้บริการด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการเยี่ยมเยียนชุมชน และด้านวัฒนธรรมประเพณี

บุคคลในชุมชนที่เป็น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อ.ส.ม.) มีความคิดเห็นว่ากิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนทั้ง 5 ด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ด้านการให้บริการ ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้านวัฒนธรรมประเพณีด้านการเยี่ยมเยียนชุมชนและด้านการประชาสัมพันธ์

บุคคลในชุมชนที่เป็นผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นว่า กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนทั้ง 5ด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากโดยลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้านวัฒนธรรมประเพณี ด้านการเยี่ยมเยียนชุมชน ด้านการให้บริการ และด้านการประชาสัมพันธ์

1.8 บุคคลในชุมชนที่เป็นเพศชายมีความคิดเห็นว่า กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนทั้ง 5ด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากโดยลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้านวัฒนธรรมประเพณี ด้านการเยี่ยมเยียนชุมชน ด้านการให้บริการและด้านการประชาสัมพันธ์

บุคคลในชุมชนที่เป็นเพศหญิงมีความคิดเห็นว่า กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนทั้ง 5ด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นราย

พบว่า ทุกด้านมีความเหมาะสมในระดับมากโดยลำดับตามค่าเฉลี่ยดังนี้ ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้านการเยี่ยมเยียนชุมชน ด้านวัฒนธรรมประเพณี ด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านการให้บริการ

บุคคลในชุมชนที่มีวุฒิสูงกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นว่า กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนทั้ง 5 ด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความเหมาะสมในระดับมาก โดยลำดับตามค่าเฉลี่ยดังนี้ ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้านการเยี่ยมเยียนชุมชน ด้านวัฒนธรรมประเพณี ด้านการประชาสัมพันธ์และด้านการให้บริการ

เจ้าอาวาสในชุมชนที่มีวุฒิทางปริยัติธรรมมีความคิดเห็นว่า กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนทั้ง 5 ด้าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความเหมาะสมในระดับมาก โดยลำดับตามค่าเฉลี่ยดังนี้ ด้านวัฒนธรรมประเพณีด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านการเยี่ยมเยียนชุมชน ด้านการประชาสัมพันธ์และด้านการให้บริการ

2. สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 3 ตามความคิดเห็นของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าอาวาส อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านและผู้ปกครองนักเรียนจากแบบสอบถามปลายเปิด

2.1 งานด้านประชาสัมพันธ์ สภาพปัญหาคือการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนยังไม่สามารถทำให้ชุมชนรับทราบข้อมูลอย่างทั่วถึง โรงเรียนขาดงบประมาณที่จะมาส่งเสริม สนับสนุนงานด้าน ประชาสัมพันธ์ ชุมชนและ โรงเรียนไม่มีความเข้าใจอันดีซึ่งกันและกัน

แนวทางแก้ไขปัญหา คือ จัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือกันระหว่างชุมชนกับโรงเรียนจัดระบบเสียงตามสายให้ทั่วถึงและให้มีประสิทธิภาพ โรงเรียนควรจัดงบประมาณมาสนับสนุนงานด้านประชาสัมพันธ์ให้เพิ่มมากขึ้น

2.2 งานด้านการให้บริการ สภาพปัญหาคือ โรงเรียนไม่มีการให้บริการ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ให้กับชุมชน โรงเรียนขาดงบประมาณในการจัดซื้อสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ในการให้บริการกับชุมชน

แนวทางแก้ไขปัญหา คือ โรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณ หรือจัดหางบประมาณเพิ่มขึ้นในด้านการบริการแก่บุคคลในชุมชน

2.3 งานด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สภาพปัญหาคือ คนในชุมชนยังไม่ให้ความร่วมมือ ในด้านการจัดการศึกษา โรงเรียนขาดความเอาใจใส่จากผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชน

แนวทางแก้ไขปัญหา คือ โรงเรียนควรมีการประชุมปรึกษาหารือและทำความเข้าใจต่อการจัดการศึกษาและครูควรเอาใจใส่เด็กนักเรียนเพิ่มมากขึ้น ผู้บริหารควรใจใส่ กำชับผู้ได้บังคับบัญชาในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ

2.4 งานด้านการเชื่อมเยื่อชุมชน สภาพปัญหาคือ บุคลากรในโรงเรียนไม่เชื่อมเยื่อ ผู้ปกครองและนักเรียน บุคลากรมีภาระงานด้านการเรียนการสอนมากทำให้เชื่อมเยื่อ ชุมชนไม่ทั่วถึง และชุมชนมีงานมากทำให้เวลาการเชื่อมเยื่อของครูต่อชุมชนไม่ตรงกัน

แนวทางแก้ไขปัญหามูลสารในโรงเรียน คือ ควรมีการเชื่อมเยื่อเด็กนักเรียนและผู้ปกครองเพื่อสร้างความเข้าใจอันดี และเพื่อรับทราบปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนควรมี การประชุมชี้แจงให้ผู้ปกครองและชุมชนรับทราบ

2.5 งานด้านวัฒนธรรมประเพณี สภาพปัญหาคือ ขาดความร่วมมือ ประสานงานกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน นักเรียนไม่ชอบและสนใจประเพณีและวัฒนธรรมดีๆ ขาดการส่งเสริม สนับสนุนการให้ความรู้เรื่องวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น

แนวทางแก้ไขปัญหา คือ บุคลากรในโรงเรียน เช่น ผู้บริหาร ครู ควรมีการส่งเสริม สนับสนุน ให้ความรู้เรื่องวัฒนธรรมประเพณี โรงเรียนควรมีการประสานงาน ประชาสัมพันธ์ในงานด้านวัฒนธรรมประเพณีไปในทิศทางเดียวกัน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 3 ใน 5 ด้าน คือ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้าน การบริการ ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้านการเชื่อมเยื่อชุมชนและด้านวัฒนธรรมประเพณี มีประเด็นที่สมควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามีความเหมาะสมเป็นลำดับที่ 1 เมื่อเทียบกับอีก 4 ด้าน ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่า บุคคลในชุมชนมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่น ภูมิปัญญา ชาวบ้าน ได้ใช้สถานที่ เช่น วัด ทรัพยากรต่าง ๆ มาเป็นแหล่ง

เรียนรู้ให้กับนักเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่นร่วมเป็นคณะกรรมการจัดงานในวันเด็กแห่งชาติ เป็นต้น และชุมชนยังได้กำหนดแนวทางในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ลักษณะนิสัย และความประพฤตินักเรียนให้เป็นคนคืออยู่ในสังคมอย่างมีความสุขซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สวัสดิ์ ยศบุญเรือง (2541 : 95-96) ที่ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ในการส่งเสริมชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน พบว่า บุคลากรทางการศึกษาส่วนใหญ่ ตระหนักและเห็นความสำคัญของชุมชนมาก เห็นด้วยกับการมีบทบาทและหน้าที่ในการส่งเสริมชุมชนให้มีส่วนร่วมในเรื่องการวางแผนมากที่สุด รองลงมาได้แก่การกำหนดนโยบาย กำกับ ติดตาม และประเมินผลมีการประสานงานกับหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับ และหน่วยงานอื่นของรัฐ เอกชน องค์กรในชุมชน ผู้นำทางศาสนาให้เข้ามาจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของโรงเรียนและให้ข้อมูลข่าวสารแก่ชุมชน

บุคลากรส่วนใหญ่มีความเห็นว่า หน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียน พุทธศักราช 2539 มีความเหมาะสมทุกด้าน นโยบายในเรื่องการส่งเสริมชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามีความชัดเจน ตั้งแต่ระดับรัฐบาลจนถึงโรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันการดำเนินงานส่งเสริมชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไม่เพียงพอทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ได้แก่การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกรรมการโรงเรียนค่อนข้างน้อย มีการประสานงานด้านวิชาการกับหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งของรัฐและเอกชนน้อย ไม่ค่อยมีการส่งเสริมชุมชนเข้ามาร่วมจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการจัดการสถานศึกษาตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่แก่ชุมชนยังไม่เพียงพอ บุคลากรทางการศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าชุมชนมีศักยภาพไม่เพียงพอที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และบุคลากรของโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจน้อยในบทบาทและหน้าที่ในการส่งเสริมชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

จากการศึกษาของนิภา วรรณรักษ์ (2541:213) พบว่าบุคลากรของโรงเรียนเห็นว่าตนเองมีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจในเรื่องการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนยังมีไม่เพียงพอ จำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขเพราะโดยหลักการแล้วการทำหรือเปลี่ยนแปลงสิ่งใดก็ตามถ้าหากผู้ปฏิบัติยังขาดความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่ตนต้องการกระทำก็ยากยิ่งที่จะบรรลุผลที่ดีได้ ดังจะเห็นได้จากข้อค้นพบจากการวิจัยว่า ปัจจุบันการดำเนินงานการส่งเสริมชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในรูปของคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ยังไม่เพียงพอทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ เนื่องจากโรงเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าชุมชนยังไม่มีศักยภาพเพียงพอที่จะมีส่วนร่วมในการวางแผน กำกับ ติดตามและประเมินการจัดการศึกษาของโรงเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

น้อย ปัญหาในการส่งเสริมชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยมีคณะกรรมการ
นั้นมิสาเหตุมาจากการไม่มีประสบการณ์ ขาดการประชุม ไม่มีเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่กล้า
แสดงความคิดเห็น ไม่มีข้อมูลเพียงพอ และไม่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งเมื่อพิจารณาถึง
ความเชื่อมโยงกันแล้วจะทำให้มองเห็นลำดับของปัญหาหรือปรากฏการณ์ดังนี้ คือ เมื่อบุคลากรของ
โรงเรียนรู้ไม่มาก หรือรู้่น้อยและหรือไม่รู้ ก็จะทำให้การทำหน้าที่ของตนเองบกพร่อง มองข้าม
ความสำคัญ มองข้ามความจำเป็นและมองข้ามความเป็นจริงของสังคมหรือชุมชน การที่จะคิดอ่าน
หรือกระทำการในอันที่จะระดมสรรพกำลังของทุก ๆ ส่วนมาร่วมในการจัดการศึกษาจึงขาดหายไป
หรือมีน้อยกว่าที่ควรจะเป็น

ในทำนองเดียวกับการศึกษาของ อบรม สนิทบาล และคณะ (2523:41) กล่าวว่าโรงเรียน
กับชุมชนจะต้องมีความสัมพันธ์กัน โรงเรียนจะต้องร่วมมือกับชุมชน ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมใน
การจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและถูกต้องตามระบอบประชาธิปไตย โดยถือว่า
โรงเรียนเป็นของประชาชน จัดดำเนินการโดยประชาชน เพื่อประชาชน โดยอาศัยแหล่งวิชาใน
ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตราที่ 9 ระบุว่าให้การจั
ดการศึกษาให้เด็กนักเรียนมีส่วนร่วม รวมทั้งส่งเสริมความเข้มแข็งในชุมชน โดยการจัดกระบวนการ
เรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร
และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีคุณภาพ

2. ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน ด้าน
วัฒนธรรมประเพณี มีความเหมาะสมเป็นลำดับที่ 2 ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ทางโรงเรียนได้นำ
นักเรียนไปเข้าร่วมกิจกรรมประเพณีต่าง ๆ ของชุมชน มีการส่งเสริมให้ครูนักเรียนมีส่วนร่วมใน
กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา และโรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนในการให้ความรู้ในเรื่องวัฒนธรรม
ประเพณีในท้องถิ่นแก่ชุมชน เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากทางโรงเรียนเล็งเห็นถึงความสำคัญของ
วัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ที่ควรอนุรักษ์ไว้ และเป็นการปลูกจิตสำนึกให้กับเด็กนักเรียนให้
เห็นคุณค่าอันดีงามของวัฒนธรรมไทยที่ควรสืบสานและอนุรักษ์ไว้ อีกทั้งการให้นักเรียนร่วมกับ
ชุมชนได้ทำกิจกรรมประเพณีต่าง ๆ ในวันสำคัญเป็นการเพิ่มความสามัคคีและความสัมพันธ์อันดี
ต่อกัน อีกทั้งกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ยังช่วยส่งเสริมความร่วมมือร่วมใจ ทำให้เกิดความรัก
ความภูมิใจในชุมชน และเกื้อกูลกันทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมอันดี
ให้เกิดขึ้นในชุมชน จะเห็นได้ว่าบุคคลในชุมชนได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในวันสำคัญที่
เกี่ยวกับประเพณีท้องถิ่นของตนร่วมกับทาง โรงเรียนซึ่งเป็นการเสริมสร้างความผูกพันให้ชุมชน
มีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมต่างๆร่วมกัน ซึ่งทางโรงเรียนก็มีการสนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์

ให้ชุมชนทราบว่ามีกิจกรรมอะไรบ้างที่จะจัดขึ้นในงานประเพณีต่าง ๆ ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนพยายามรักษาวิถีปฏิบัติอันดีงามให้คงสภาพไว้เป็นวัฒนธรรมประเพณีอันทรงคุณค่า ซึ่งตรงกับข้อเสนอของ มณี พยอมยงค์ (2514 : 14) ที่ว่าประเพณีพิธีกรรมต่าง ๆ จะสะท้อนคุณค่า ความหมาย และความเชื่อ ของคนในสังคม ซึ่งคุณค่าและความหมายดังกล่าวอาจเป็นด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือส่วนรวม ด้านการทำมาหากิน ด้านที่เกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติ หรือด้านที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ฯลฯ แต่การที่ชนบทร่วมประเพณีที่สังคมยึดถือสืบทอดกันมาช้านาน ผู้ที่ยึดถือปฏิบัติไม่อาจเข้าใจและไม่รู้คุณค่า ความหมายของประเพณีเหล่านั้นว่ามีต้นตอหรือแหล่งกำเนิดมาอย่างไร ในส่วนนี้จะเป็นสิ่งสำคัญและเป็นประโยชน์มากขึ้นหากทางโรงเรียนหรือหน่วยงานต่าง ๆ จะสนับสนุนให้มีการประชุมสัมมนา หรือเปิดเวทีวัฒนธรรม โดยนำนักวิชาการ ผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ที่สำคัญและควรอนุรักษ์ไว้ในชุมชนหรือท้องถิ่นมาร่วมกันเผยแพร่ ให้ความรู้ความเข้าใจถึงความเป็นมา ความหมาย คุณค่า และความสำคัญในวัฒนธรรมประเพณีที่แท้จริง

นอกจากนี้แล้วทางสำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ (2537 : 61) ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับคุณค่าและนัยสำคัญของประเพณีว่า คุณค่าและนัยสำคัญต่อครอบครัว เป็นวันรวมญาติมิตรที่จากไปอยู่แดนไกล เพื่อประกอบภาระหน้าที่การงานอาชีพของตน เมื่อถึงวันสำคัญในทางศาสนาหรืองานประเพณีต่าง ๆ ทุกคนจะกลับมาร่วมทำบุญสร้างกุศล เพราะทางราชการกำหนดให้เป็นวันหยุดพักผ่อนประจำปีตามประเพณีไทย และถือเป็นวันหยุดประกอบการงานหรือธุรกิจทั่วไป ทำให้สมาชิกในครอบครัวได้มีโอกาสมาอยู่ร่วมกันพร้อมหน้า และทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน คุณค่าและนัยสำคัญต่อสังคม ทำให้เกิดความสามัคคีในชุมชนที่ได้ร่วมกันทำบุญ สร้างกุศล พบปะสังสรรค์ ทำกิจกรรมต่าง ๆ ในวันสำคัญ ๆ ตามประเพณี หรือร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ทางศาสนาที่วัด ส่วนคุณค่าและนัยสำคัญต่อศาสนามีการทำบุญตักบาตร ถวายจัดศุภกิจแก่พระสงฆ์ การประกอบพิธีทางศาสนา รับศีล ปฏิบัติธรรม เป็นการจรโลงพระศาสนาให้สืบไป

3. ผลการวิจัยพบว่ากิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนด้านการเยี่ยมชมชุมชน มีความเหมาะสมเป็นลำดับที่ 3 ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ทางโรงเรียนมีการเยี่ยมชมพระสงฆ์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำท้องถิ่นตลอดถึงผู้ปกครองนักเรียนตามบ้านเพื่อสร้างความสัมพันธ์ อีกทั้งยังมีการเยี่ยมชมผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำชุมชน อันเนื่องมาจากการเจ็บป่วยหรือได้รับเหตุอุบัติเหตุต่าง ๆ ให้ความช่วยเหลือ นอกจากนี้โรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูออกเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อติดตามความก้าวหน้าของโรงเรียน และมีการจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงนโยบายและความก้าวหน้าของโรงเรียน ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่าโรงเรียนเห็นความสำคัญของผู้ปกครอง

นักเรียนและชุมชนว่าควรได้รับรู้การดำเนินงานของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งส่งผลต่อการศึกษาของเด็กนักเรียนที่เป็นบุตรหลานของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ นั่นเอง ในปัจจุบันถือได้ว่าข้อมูลข่าวสาร ความเคลื่อนไหว ความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ความเปลี่ยนแปลงในด้านวงการศึกษาที่เช่นเดียวกันไม่ว่าจะเป็นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งถือว่าเป็นมิติใหม่ของวงการศึกษาไทยที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบันและการเปลี่ยนแปลงวิธีการหรือรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ การวัดผลประเมินผลก็มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม นอกจากนี้แล้วการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนหรือโครงการต่าง ๆ ที่องค์กรภายนอกได้จัดขึ้นมาเพื่อพัฒนาเด็กนักเรียนและโรงเรียนให้มีความก้าวหน้าขึ้น ซึ่งจำเป็นจะต้องให้ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนได้รับรู้ และถือว่าเป็นหน้าที่ของทางโรงเรียนที่จะต้องชี้แจงให้ชุมชนได้รับรู้ถึงการดำเนินงานและความก้าวหน้าด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน นอกจากนั้นแล้วยังพบว่าบุคคลในชุมชนเห็นว่าโรงเรียนยังมีการเชื่อมเยื่อชุมชนไม่ค่อยสม่ำเสมอ เนื่องจากงานของครูในการรับผิดชอบด้านการสอนมีปริมาณที่มาก และเวลาในการเรียนการสอนที่มีอย่างจำกัดประกอบกับครูต้องใช้เวลาในการสอนบางส่วนในการประชุมหรือทำงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากทางโรงเรียน ทำให้เวลาในการนำนักเรียนหรือตัวของบุคลากรในโรงเรียนออกไปเยี่ยมชม มีไม่มากเท่าที่ควร

4. ผลการวิจัยพบว่ากิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนด้านการบริการมีความเหมาะสมเป็นลำดับที่ 4 ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ทางโรงเรียนได้มีการให้ชุมชนได้ใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ มีการให้ชุมชนได้ใช้วัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ ของโรงเรียน และโรงเรียนสนับสนุนในการจัดกิจกรรมนันทนาการของชุมชน เป็นต้น จากข้อมูลดังกล่าวแสดงว่าชุมชนได้ใช้สถานที่ของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ ร่วมกับโรงเรียน ซึ่งตรงกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตราที่ 40 ซึ่งระบุว่าให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทำหน้าที่กำกับ และส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา

นอกจากนี้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนส่วนใหญ่ยังขาดเครื่องใช้วัสดุอุปกรณ์หรือหนังสือสื่อประเภทต่าง ๆ สำหรับบุคคลภายนอกซึ่งมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ ซึ่งผลการวิจัยของ อัสสรศรี ปลอดเปลี่ยว(2529:31) สิทธิเดช จันทรศิริ(2532:77) และมณฑา คำเจียกหนู(2540:64) พบว่า โรงเรียนยังขาดแคลนเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ หรือสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในการเผยแพร่ความรู้หรือเป็นแหล่งเรียนรู้ และที่มีอยู่ก็ขาดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ทั้งนี้เนื่องจากงบประมาณในการจัดการเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนมีไม่เพียงพอ ในส่วนของผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาล้วนส่วนใหญ่ยังอยู่ในชนบท นอกจากจะทำหน้าที่เป็นสถานศึกษา

สำหรับเด็กนักเรียนแล้วควรจะต้องพัฒนาปรับปรุงให้เป็นแหล่งความรู้ แหล่งวิทยากรสำหรับประชาชนในท้องถิ่นด้วย ในปัจจุบันสถานศึกษาให้บริการทางด้านอาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ แก่ชุมชนยังถือว่าไม่เพียงพอสิ่งสำคัญที่ทางโรงเรียน ควรจัดให้บริการแก่ชุมชน ควรเป็นการให้บริการทางด้านวิชาการแก่ประชาชน ซึ่งโรงเรียนโดยทั่วไปจะมีห้องสมุดสำหรับการศึกษาค้นคว้า มีครูที่มีความรู้ความสามารถมากมายหลายสาขา มีภูมิปัญญาท้องถิ่นและผู้ที่มีความรู้ความสามารถ พอที่จะมาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ชุมชนได้ หากได้รับการประสานงานและขอความร่วมมือ แต่จากผลการศึกษาพบว่า ทางโรงเรียนประสานงานผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ มาให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนค่อนข้างน้อย อาจเป็นเพราะที่ไม่ทราบถึงความต้องการของประชาชนว่ามีความสนใจในความรู้หรือวิชาชีพใดและขาดการประสานงานกับหน่วยงานที่มีวิทยากร สอดคล้องกับการศึกษาของ ลิขสิทธิ์ ผลจันทร์งาม (2540: 70) พบว่าการประสานงานให้โรงเรียนจัดอบรมวิชาชีพแก่ประชาชนนั้น ผู้ปกครอง/ศิษย์เก่า มีส่วนร่วมเป็นลำดับสุดท้าย อาจเป็นเพราะตนเองไม่เข้าใจหลักสูตรการอบรมและไม่สามารถประสานงานกับวิทยากรหรือผู้มีความรู้ได้ และส่วนหนึ่งเป็นเพราะ โรงเรียนขาดการประสานงานกับหน่วยงานที่มีวิทยากรประจำอยู่

5. ผลการวิจัยพบว่ากิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนด้านการประชาสัมพันธ์ มีความเหมาะสมเป็นลำดับสุดท้าย ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า การประชาสัมพันธ์ข่าวสารของโรงเรียนผ่านทางวิทยุชุมชน การแจ้งข่าวสารของทางโรงเรียนผ่านทางเครื่องขยายเสียงของทางโรงเรียนไม่ทั่วถึงเพราะไม่มีงบประมาณที่จะ ปรับปรุงอุปกรณ์การสื่อสารให้มีประสิทธิภาพ อีกทั้งวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์มีไม่เพียงพอ ไม่สามารถจัดกิจกรรมการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ได้หลายๆ ประเภท ชุมชนที่อยู่ห่างไกลจากโรงเรียนไม่ได้ติดตามและอ่านประกาศ ข่าวสารในการที่โรงเรียนปิดประกาศไว้ที่หน้าโรงเรียน ไม่ได้จัดนิทรรศการร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ จึงทำให้มีปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณรงค์ กาญจนานนท์ (2527 : 68) กล่าวไว้ว่า โรงเรียนขนาดเล็กมักจะมีปัญหาในด้านความพร้อม โดยสภาพทั่วไปโรงเรียนขนาดเล็กมักเป็นโรงเรียนตั้งใหม่ หรือโรงเรียนที่อยู่ชนบทห่างไกล โรงเรียนเหล่านี้จะขาดแคลนหลายด้าน เช่น อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ อัตรากำลังครู ฯ ซึ่งเป็นปัญหาแตกต่างกับโรงเรียนขนาดกลาง เพราะงานมีปริมาณมากและซับซ้อนกว่า ความขาดแคลนด้านต่างๆ ก็มีน้อยกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก จึงมีผลให้พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กและผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง แตกต่างกัน อาจกล่าวได้ว่า วิธีการสื่อสารประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนที่เผยแพร่ไปยังบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องภายนอกโรงเรียนนั้น โรงเรียนยังปฏิบัติได้ยังไม่อยู่ในระดับที่น่าพอใจ จึงจำเป็นที่จะต้องพิจารณาปรับปรุงระบบ

การประชาสัมพันธ์ภายนอกโรงเรียน โดยการใช้สื่อทางวิทยุชุมชนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งจากการวิจัยของ มณฑา ลำเจียกหนู (2540:32) พบว่า การดำเนินการประชาสัมพันธ์ภายนอกโรงเรียนมีการดำเนินการน้อย ดังนั้นจึงควรมีการปรับปรุงระบบการประชาสัมพันธ์ให้มีการดำเนินการโดยใช้การสื่อสารที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการประชาสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ดังที่ วิจิตร ภักดีรัตน์ (2535:125) กล่าวว่า โรงเรียนจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของการประสานสัมพันธ์กับชุมชนและเข้าไปมีบทบาทในสังคมมากยิ่งขึ้น โดยจะต้องยึดหลักการประชาสัมพันธ์ เพื่อจะช่วยให้โรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้นและอำนวยความสะดวกแก่กันและกัน

6. ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต3 สิ่งที่เป็นปัญหาสำคัญและความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถามสูงสุด คือ ปัญหาการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนที่ทำให้ชุมชนไม่ได้รับข้อมูลอย่างทั่วถึง ที่เป็นเช่นนี้เพราะการสื่อสารไม่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพและชุมชนอยู่ห่างไกล ไม่ได้รับข่าวสารอย่างทั่วถึง เพราะโรงเรียนขาดงบประมาณในการนำมาปรับปรุงซ่อมแซมเครื่องขยายเสียงของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นิตศน์ ไชยมณี (2537 :78-79) กล่าวไว้ว่าการที่โรงเรียนไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้กับชุมชนได้ ตามข้อค้นพบในการศึกษาครั้งนี้ นั้น มีสาเหตุสำคัญ ๆ หลายประการพอสรุปได้ดังนี้ คือ

1. ผู้บริหารให้ความสำคัญต่องานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนน้อยมาก
2. ครูและหน่วยงานที่รับผิดชอบ ตลอดจนครูส่วนใหญ่ในโรงเรียนไม่สนใจ ไม่เห็นว่าเป็นงานสำคัญที่ต้องทำ กลับมองเห็นว่าเป็นภาระส่วนเกินที่ทำให้เสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์
3. โรงเรียนไม่ได้วางแผนไม่ได้ศึกษาสภาพปัญหาไม่ได้มีการสำรวจทรัพยากรในชุมชนอย่างจริงจังและกว้างขวาง
4. สภาพของชุมชนที่ห้อมล้อมโรงเรียนที่ศึกษาอยู่เอง ก็เป็นอุปสรรคต่อการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. โรงเรียนควรให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนในด้านการประชาสัมพันธ์
2. โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือในการปรับปรุงพัฒนางานด้านการประชาสัมพันธ์ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างชุมชนกับโรงเรียน
3. ควรมีการประเมินงานด้านกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนในแต่ละปีอย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเรื่องสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพและคุณภาพต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับ โรงเรียน
2. ควรศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะคิด และความคิดเห็นของชุมชนต่อกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับ โรงเรียน
3. ควรศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาในด้านกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับ โรงเรียน